

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 8 lutego 2018 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi w sprawie o sygn. akt III C 375/17 z powództwa (...) Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. przeciwko A. S. i J. K. o zapłatę:

1. zasądził od pozwanych A. S. i J. K. solidarnie na rzecz powoda (...) Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 30.000 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 marca 2017 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 3.992 złote tytułem zwrotu kosztów procesu,
2. oddalił powództwo co do żądana odsetek ustawowych za opóźnienie w dalszym zakresie,
3. przyznał i nakazał wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi na rzecz rady prawnej M. K. kwotę 2.952 złote, w tym podatek Vat, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej J. K. z urzędu.

Apelację od przedmiotowego rozstrzygnięcia wniosły obie pozwane.

Skarżąca J. K., zaskarżając wyrok w zakresie pkt 1 zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.: art. 10, 17, 32 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 roku prawo wekslowe poprzez ich niewłaściwą wykładnię i przyjęcie, iż dłużnikom nie przysługiwały zarzuty subiektywne.

Wobec podniesionych zarzutów J. K. wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa. Ewentualnie pozwana wniosła o nieobciążanie jej kosztami postępowania za I i II instancję oraz przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej jej przez pełnomocnika z urzędu.

Pozwana A. S., zaskarżając wyrok w części, tj. w zakresie punktu 1 i 3 i zarzuciła naruszenie:

- a) prawa procesowego, tj. art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c., poprzez uznanie, że powód udowodnił istnienie roszczenia, w sytuacji, gdy z akt sprawy nie wynika, aby powód wskazał dowody na okoliczności daty wydania i wartości znaków jakie miała pobrać pozwana,
- b) prawa materialnego, tj. art. 118 k.c. w zw. z art. 10 ustawy z dnia 28 kwietnia 1963 roku – prawo wekslowe, poprzez jego niezastosowanie i uznanie, że przedawnienie wierzytelności ze stosunku podstawowego nie wpływa na losy odpowiedzialności wekslowej, w sytuacji gdy osoba podpisana na wekslu in blanco może powoływać się, że nie jest zobowiązana wekslowo, jeśli weksel został wypełniony niezgodnie z upoważnieniem po upływie terminu przedawnienia roszczenia podlegającego zabezpieczeniu.

Wobec podniesionych zarzutów pozwana A. S. wniosła o oddalenie powództwa w całości i rozstrzygnięcie o kosztach postępowania. Ewentualnie wniosła o nieobciążanie jej kosztami zastępstwa procesowego za drugą instancję.

Powódka złożyła odpowiedź na apelacje pozwanych A. S. i J. K., w której wniosła o oddalenie obu apelacji oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Obie apelacje podlegały oddaleniu w całości jako niezasadne.

W ocenie Sądu Okręgowego, rozstrzygnięcie Sądu I instancji jest prawidłowe. Sąd Rejonowy właściwie przeprowadził postępowanie dowodowe, w żaden sposób nie uchybiając przepisom prawa procesowego oraz dokonał wszechstronnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, w konsekwencji prawidłowo ustalając stan faktyczny sprawy. Sąd

Odwoławczy podzielił ustalenia i rozważania prawne Sądu Rejonowego, rezygnując jednocześnie z ich ponownego szczegółowego przytaczania.

Odnosząc się do zarzutów podniesionych w apelacjach, podkreślenia wymaga, że charakter zobowiązania wekslowego jest abstrakcyjny. Jest ono wprawdzie powiązane z roszczeniem wynikającym ze stosunku podstawowego, ale specyfika roszczenia opartego na wekslu powoduje, że wierzyciel wekslowy ma różne możliwości wykazywania jego zasadności. Może powołać się na treść weksla, ale także przytaczać fakty i dowody uzasadniające roszczenie wynikające ze stosunku podstawowego (tak Sąd Najwyższy w wyrokach z: 15.03.2007 r., II CSK 495/06, niepubl.; z 25.04.2013 r., VCSK 233/12, opubl. Lex nr 1353297). Sam fakt powołania takich okoliczności, poza odwołaniem do treści weksla, nie oznacza jednak, że podstawą swojego powództwa wierzyciel czyni stosunek podstawowy, a nie weksel. W niniejszej sprawie strona powodowa wyraźnie podkreśliła źródło swojego roszczenia – z weksla. W konsekwencji ocenie podlegała zasadność powództwa opartego na wekslu, nie zaś na stosunku zobowiązaniowego związanego z wydaniem pozwanej A. S. zaliczki na znaki opłaty sądowej w kwocie 30.000 zł.

Okoliczności wystawienia weksla in blanco i poręczenia za ten weksel przez J. K. były bezsporne. Powód był obowiązany wykazać, na jaką kwotę wypełnił weksel i z jakiego tytułu ona wynika. Tak określonego obowiązkuw podobał, wbrew odmiennym twierdzeniom apelacji. Na powódzie nie ciążył natomiast obowiązek udowodnienia, że weksel został wypełniony zgodnie z treścią umowy związanej z wydanej stałej zaliczki na znaki opłaty sądowej. W świetle art. 17 prawa wekslowego, nie ma konieczności wykazania przez wierzyciela wekslowego istnienia podstawy zobowiązania w stosunku cywilnoprawnym łączącym wystawcę i odbiorcę weksla (remitenta).

Za nietrafny należy uznać zarzut naruszenia 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. Wskazywany przez apelującą A. S. jako przedmiot naruszenia przepis art. 232 k.p.c. nigdy przez sąd naruszony zostać nie może. Przepis ten nie nakłada na sąd żadnego obowiązku, ale stanowi o obowiązku wskazywania dowodów przez strony. Nie sposób sobie nawet abstrakcyjnie wyobrazić, w jaki sposób sąd mógłby temu obowiązkowi uchybić (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 6 czerwca 2017 r., sygn. akt I ACa 45/17, LEX nr 2461476).

Podnieść należy, iż przepisy te razem z art. 3 k.p.c. oraz 227 k.p.c., wskazują jedynie na obowiązek przedstawienia przez strony dowodów na poparcie faktów, z których wywodzą one skutki prawne. Przepisy te adresowane są zatem do stron postępowania i nie stanowią podstawy wyrokowania Sądu, co uniemożliwia jego wpływ na poprawność wydanego przez Sąd rozstrzygnięcia. Zgodnie z art. 232 k.p.c. to strony są zobowiązane przedstawić dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Jak wynika z art. 6 k.c., to najpierw powód, jako strona występująca z roszczeniem, musi uzasadnić swoje racje. Nie należy jednak interpretować art. 6 k.c. jako zobowiązania wyłącznie względem powoda. Po tym, jak ten uwiarygodni zasadność swoich roszczeń, ciężar dowodu zostaje przeniesiony na stronę przeciwną, czyli na pozwanego. Istota tej zasady sprowadza się zatem do tego, aby strona występująca z daną tezą przedstawiła dowody na jej poparcie.

Powód wypełnił ciężący na nim obowiązek, złożył do akt sprawy weksel wraz z deklaracją wekslową. Natomiast to na pozwanej ciążył obowiązek zaprzeczenia podnoszonych twierdzeń, któremu to pozwana nie sprostała.

Wskazać należy, iż deklaracja wekslowa to jednostronne oświadczenie wystawcy weksla, co do warunków, na jakich może być uzupełniony weksel in blanco. W praktyce deklaracja taka nie ma większego znaczenia – posiadacz weksla może go wypełnić na dowolną kwotę, natomiast na wystawcy ciąży obowiązek wykazania, że weksel został uzupełniony niezgodnie z zawartym porozumieniem. Natomiast umowa wekslowa to dwustronne porozumienie wystawcy z remitentem, określające sposób, w jaki ten ostatni może uzupełnić weksel. Umowa jest podpisywana przez obie strony. W przedmiotowej sprawie deklaracja wekslowa ma formę oświadczenia wystawcy weksla, z którym zapoznał się jego poręczyciel.

Również zarzuty pozwanej J. K. dotyczące naruszenia art. 10, 17 i 32 prawa wekslowego są niezasadne.

Podkreślenia wymaga, że wypełnienie weksla musi czynić zadość wymogom formalnym prawa wekslowego oraz merytorycznie odzwierciedlać należność wynikającą ze stosunku podstawowego. Dla rozstrzygnięcia sprawy Sąd

Rejonowy zbadał, czy weksel własny przedstawiony przez powoda czynił zadość wszystkim wymogom prawa wekslowego i czy mógł on być podstawą dochodzenia roszczeń w niniejszym postępowaniu. Weksel powoda zawierał elementy wymienione w treści przepisu art. 101 prawa wekslowego.

Art. 10 prawa wekslowego dopuszcza wobec posiadacza podniesienie określonych zarzutów. Z treści tego przepisu wynika, że jeżeli weksel niezupełny w chwili wystawienia uzupełniony został niezgodnie z zawartym porozumieniem, nie można wobec posiadacza zasłaniać się zarzutem, że nie zastosowano się do tego porozumienia chyba, że posiadacz nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa. Dopuszczalne jest jednak podniesienie zarzutu wypełnienia weksla niezgodnie z zawartym porozumieniem w stosunkach między wystawcą weksla a pierwszym wierzycielem, co jest wyrazem złagodzenia abstrakcyjnego charakteru takiego zobowiązania wekslowego.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z 13 grudnia 2012 roku, sygn. akt V CSK 21/12 (publ. LEX nr 1293972) w razie zaistnienia przesłanek przewidzianych w art. 10 ustawy z 1936 r. prawa wekslowego, istnieje możliwość podniesienia wobec nabywcy weksla zarzutu dotyczącego wypełnienia weksla in blanco niezgodnie z treścią zawartego porozumienia dotyczącego warunków jego wypełnienia. Weryfikacja tego zarzutu następuje poprzez zbadanie tzw. stosunku podstawowego łączącego wystawcę weksla z jego odbiorcą, z którego wynika (lub nie) określone roszczenie inkorporowane w treści wypełnionego weksla. Art. 10 prawa wekslowego, regulując dopuszczalny zakres zarzutu niezgodnego z porozumieniem uzupełnienia weksla, nie podważa abstrakcyjnego charakteru zobowiązania wekslowego, a jedynie osłabia odpowiedzialność dłużnika wekslowego przez umożliwienie mu odwołania się do stosunku osobistego łączącego wystawcę weksla i remitenta. Ze względu na ścisłe powiązanie weksla in blanco z porozumieniem regulującym zasady jego wypełnienia pozwany może bronić się zarzutem, że uzupełnienie nastąpiło niezgodnie z porozumieniem. Zarzuty takie mogą być podnoszone bez żadnych ograniczeń wobec powoda, którym jest bezpośredni odbiorca weksla in blanco (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 30 czerwca 2015 r., sygn. I ACa 211/15, publ. LEX nr 1761742). Zobowiązanie wekslowe osoby, która weksel wręczyła, nie powstaje jednak w razie wypełnienia weksla in blanco przez jego odbiorcę niezgodnie z otrzymanym upoważnieniem (por. wyrok Sąd Najwyższego z 17 czerwca 1999 roku, sygn. I CKN 51/98, publ. OSNC 2000/2/27).

Sąd Rejonowy nie stwierdził natomiast, iż weksel został wypełniony w sposób niezgodny z treścią deklaracji wekslowej. Powód wykazał, iż wydał pozwanej A. S. zaliczkę w znakach opłaty o równowartości 30.000 zł, co zostało zabezpieczone wekslem in blanco, pod którym podpisała się A. S. oraz poręczycielka J. K.. Sąd Rejonowy uzasadnił okoliczności przemawiające za uznaniem powództwa za zasadne. Powód prawidłowo wypełnił weksel zgodnie z deklaracją wekslową. Jak słusznie podniósł Sąd I instancji, iż wystawienie weksla nie stanowi dokumentacji istniejącego zobowiązania, ani nie oznacza poddania istniejących roszczeń regulacji prawa wekslowego, ale jest utworzeniem nowego roszczenia, polegającego na możliwości żądania przez wierzyciela od dłużnika zapłaty sumy pieniężnej.

Jednocześnie należy zauważyć że zgodnie z art. 17 prawa wekslowego osoby, przeciw którym dochodzi się praw z wekslu, nie mogą wobec posiadacza zasłaniać się zarzutami, opartymi na swych stosunkach osobistych z wystawcą lub z posiadaczami poprzednimi, chyba że posiadacz, nabywając weksel, działał świadomie na szkodę dłużnika. Jest to kolejna okoliczność którą, aby przedstawić do rozważenia zarzuty ze stosunku podstawowego, musi wykazać pozwany (art. 6 k.c.). Pozwana zaś w żaden sposób nie wykazała, że powód nabywając weksel działał świadomie na szkodę dłużnika; żadne okoliczności na to nie wskazują.

Całkowicie chybiony jest zarzut dotyczący kwestii zabezpieczenia wekslem zobowiązania jedynie wynikającego z umowy z dnia 20 grudnia 2012 r. – nie potwierdza tej okoliczności ani treść deklaracji wekslowej, ani całokształt okoliczności zawarcia i wykonywania kolejnych umów łączących strony.

Zgodnie natomiast z art. 32 zdanie pierwsze ustawy z 1936 roku - Prawo wekslowe, poręczyciel wekslowy odpowiada tak samo, jak ten, za kogo poręczył. Awalistom przysługują zatem takie same zarzuty odpowiada tak samo ja ten, za kogo poręczył. Awalistom przysługują zatem takie same zarzuty w stosunku do pierwszego posiadacza weksla in blanco, jakie przysługiwałyby wystawcy tego weksla. Istotą zobowiązania poręczyciela nie jest jednak świadczenie, ale

gwarancja, że poręczyciel wykona zobowiązanie, gdyby dłużnik go nie wykonał. Odpowiedzialność poręczyciela oparta jest na zasadzie ryzyka i zasadniczo obojętne są przyczyny, dla których dłużnik nie spełnia świadczenia.

Dla zakresu odpowiedzialności pozwanego znaczenie ma bowiem tylko to, czy doszło do zaspokojenia w jakimkolwiek zakresie wierzytelności powoda wynikającej ze stosunku podstawowego, a ciężar dowodu co do zakresu odpowiedzialności wystawcy weksla wynikającej ze stosunku podstawowego obciąża pozwanego jako dłużnika wekslowego. Powód może żądać od pozwanego spełnienia całego świadczenia, a odpowiedzialność pozwanego nie podlega żadnym ograniczeniom. Dopiero uzyskanie przez powoda zaspokojenia wierzytelności w ramach postępowania sanacyjnego głównego dłużnika, zwolni pozwanego ze zobowiązania w całości lub w części.

Również zarzut naruszenia art. 118 k.c. w zw. z art. 10 ustawy z dnia 28 kwietnia 1963 roku – prawo wekslowe dotyczący przedawnienia roszczenia jest bezzasadny. Sąd Rejonowy prawidłowo uznał, iż nie można było tego zarzutu uwzględnić. W przedmiotowej sprawie powództwo oparte zostało wyłącznie na zobowiązaniu wekslowym, nie ma zatem znaczenia wniesienie pozwu po upływie terminu przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego, bowiem nie ten stosunek jest podstawą roszczenia, a stosunek wekslowy, który przedawnia się według swoistych zasad przewidzianych w art. 70 prawa wekslowego. W takiej sytuacji zarzut przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego może być skutecznie podniesiony w ramach zarzutów przewidzianych w art. 10 prawa wekslowego, jeżeli remitent wypełnił weksel po upływie terminu przedawnienia roszczenia podstawowego. W niniejszej sprawie okoliczność taka nie zaistniała, a zgodnie z art. 70 prawa wekslowego roszczenia wekslowe przeciw akceptantowi ulegają przedawnieniu z upływem lat trzech, licząc od dnia płatności weksla. Termin płatności weksla, stanowiącego podstawę dochodzonego w sprawie roszczenia, wskazano na dzień 28 lutego 2017 r., zaś pozew wszczynający niniejszy proces został wniesiony w dniu 13 kwietnia 2017 r., a więc przed upływem wspomnianego, trzyletniego terminu przedawnienia. Uwzględniając, że wniesienie pozwu przerywa także bieg przedawnienia roszczenia wekslowego (art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w zw. z art. 71 ust. 1 prawa wekslowego), dochodzone w sprawie roszczenie nie uległo przedawnieniu, a zatem nie było podstaw do uznania podniesionego zarzutu przedawnienia za skuteczny.

Z tych wszystkich względów Sąd Okręgowy uznał, że obie apelacje nie zawierają uzasadnionych zarzutów mogących podważyć stanowisko Sądu Rejonowego, a tym samym jako bezzasadne podlegają oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy rozstrzygnął w oparciu o art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 5 oraz § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 r. (Dz. U. 2016 r. poz. 1667 ze zm.) zasądając solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kwotę 1.800 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w apelacji.

W punkcie 3 wyroku Sąd Okręgowy na podstawie § 8 pkt 5 w zw. z § 16 ust. 1 i w zw. z § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. z 2016., poz. 1715) przyznał i nakazał wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądowi Rejonowego dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi na rzecz radcy prawnego M. K. kwotę 1476 zł, w tym podatek Vat, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej J. K. z urzędu.